DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
AFFUSIONIS FRIGIDÆ IN FEBRIBUS
USU;

CUM OBSERVATIONIBUS DE COMITATUS MEATH EPIDEMICA,
APUD NAVAN, ANNIS 1816, 1817.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
EX AUCTORITATE REVERENDI ADMODUM VIRI,
D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;
NECNON
AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU, ET
NOBILISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO;

Pro Gradu Doctoris,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

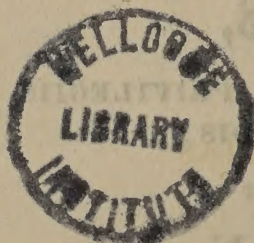
GORDON JACKSON,
HIBERNUS,
COLLEGII REGII CHIRURGORUM LONDINENSIS SOCIUS,
NECNON,
SOCIUS SOC. MED. COLL. TRINITATIS EBLANÆ HONORARIUS.

Non ignara mali, miseris succurrere disco.—VIRG.

Kalendis Augusti, horâ locoque solitis.

EDINBURGI:
EXCUDEBANT OLIVER ET BOYD.

MDCCCXXIII.


LIBRARY

EGREGIO VIRO

JOHANNI BROWNE, M.D.

COLLEGII REGII CHIRURGORUM IN HIBERNIA

SOCIO.

UNI MEDICORUM AD RECEPTACULUM FEBRICANTIUM

ET

VALETUDINARII COMITATUS MEATH, APUD NAVAN

CHIRURGO.

HAS SUAS DE FEBRE PRIMITIAS

GRATUS PROPTER MULTA MEDICA PRÆCEPTA

SIBI AB EO LIBERALISSIME COMMUNICATA

LUBENTISSIMO ANIMO

INSCRIBIT

AUCTOR.

NECNON

EXIMIO MEDICO

J. W. MORGAN, M. D.

COLLEGII REGII MEDICORUM IN HIBERNIA.

SOCIO:

MEDICORUM

AD DISPENSARIUM EBLANENSE GENERALE

UNI;

NECNON

NOSOCOMII WHITWORTH APUD DROMCONDRA

PROPE EBLANÆ

MEDICO:

HOC OPUSCULUM

PARVUM SED SINCERUM TESTIMONIUM

SUMMÆ VENERANTIÆ, INTEGRÆ

ESTIMATIONIS EA QUA DECET REVERANTIA

OFFERT AUCTOR.

NECNON

REVERENDO VIRO

JOHANNI CLASSON COURTENAY,

STUDIORUM OLIM NOSTRORUM

COMITI,

HOC TENTAMEN

SUMMÆ VENERANTIÆ

AC AMORIS

PIGNUS

INSCRIBIT

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

AFFUSIONIS FRIGIDÆ IN FEBRIBUS USU.

DE AFFUSIONIS AQUÆ FRIGIDÆ IN FEBRIBUS USU.

Omnium morborum quibuscum mortalitas conflictatur, is qui maximè genere humano metuendus Febris est. Licet enim plurimi evadant incolumes, vel parum læsi, semper aliqui pereunt; et tanta est affectorum multitudo, ut decimus vel vigesimus quisque moriens sæpe repetitus ingentem numerum conficiat, tandemque stragem populi miserandam edat.

Malum quoque auget, quod ars medicinalis nondum idoneum contra febrem invenerit remedium. Signa quidem lenire possumus, nec paucos febrientium morti eripere: sed medendi

ratio æque efficax, ac in inflammationibus multisque aliis morbis constat, adhuc desiderata est. Quandocunque igitur notitiæ nostræ de febribus curandis aliquid adjectum fuit, æqui bonique candidissimi Æsculapii filii id consuluere; neque alia medendi methodus, gratiùs ab iis accepta, vel majoribus laudibus elata est quam ea *Frigidæ febrientibus affusio,* qua nos, ut disputationis nostræ materie, usuri sumus.

Ingenio Jacksonii, laboribus Currie et Wright, quod addiderim non multum collegi : fas tamen sit, eorum inventa novis experimentis confirmare, præsertim cum mihi contigerint crebræ occasiones, febrem communem continuam Hiberniæ contemplandi, nec raro frigidæ affusæ efficaciam testandi. Exempla, quibus nititur judicium nostrum infra statuere visum est.

DE FRIGIDÆ IN FEBRIBUS HISTORIA.

Quicunque vetustatis monumenta diligenter evolvit, multa de febrium curatione, attentione dignissima inveniet. Earum enim regionum quibus literæ, ideoque medicina, olim maximè cultæ sunt, febris morbus princeps fuit popularis. Hinc longe maxima pars morborum in libris antiquis descriptorum febres sunt ;

nec minus remediis iis idoneis abundant. Calor regionum nativus proculdubio causa erat cur prisci medici ad refrigerantia in febribus curandis confugerint; nam corporis calor utcunque iis sit vehemens, a conatibus naturæ nimiis ad acrimoniam e sanguine expellendam oriri videbatur. Nihilominus, aquæ frigidæ affusio apud Græcos vel Ægyptios originem habuit; quippe qua ipse Hippocrates usus sit in enteritide aliisque inflammationibus multo cum commodo, ut ipse* narrat. Celsus jubet folia vitis in aqua frigida tincta super stomachum imponi in febribus; et Antonius Musa Augusto Cæsari feliciter, Marcello infelicissime, adhibuit. Quidam Charmes postea frigidæ in febribus affusionem in usum generalem introduxit; et præcepta eo necessaria postea a Galeno tam accurate tradita sunt, ut scriptores recentes minus auxisse, quam in usum medicorum revocasse, videntur. Quicunque ejus methodum legere cupiunt librum doctissimi Roberti Jackson consulant, ubi loca pleraque excerpta invenient. Theoria febris quæ Galeno placuit nihil ferè ab Hippocratica dissidebat: sed haud difficile erat alterutram earum ad experientiam factaque inflectere.—

* Epid. v. 18.

Quinetiam, licet temporis lapsu, literisque redivivis, Galenus summum apud medicos auctoritatis fastigium rursus obtinuisset, ejusque ipsissimus liber affusionem docens, a Linacero nostro latina interpretatione donatus fuisset, non tamen hæc curatio in usum reducta est. Sive enim vulgaria omnia, ut aërem et aquam, peregrina venantes, negligere medici consueverint; sive res ipsa post lectionem nunquam in mentem venerit; utcunque res se habeat, nihil dubito, quin ejus neglectus plures mortalium perdiderit, quam illorum saeculorum celebrata prælia.

Neque vero idem omnibus Galeni interpretibus contigit. Arabes, qui, nescio quomodo artes Græcorum sibi attraxerant, Galenum summâ diligentiâ excoluere: et hanc ejus praxin per eas regiones quas fidei pseudo-prophetæ sui addiderant, sparsêre. Hinc apud eorum scripta, multa de eadem extant; atque cum peregrinator illustrissimus, Joannes Chardin in Perside commoratus sit, A. D. 1674; atque recentius Scotus ille Jacobus Bruce apud Afros sæpissimè viderunt; ita quidem ut ipse Chardin affusionem frigidam febre affectus felicissimè subierit. Apud Europæos tamen res pene ignota jacuit ante annum 1737, quum in febre Wratislavia celeberrimus A. de Haen af-

fusione haud infeliciter usus est. Ab eo tempore diuturno medicorum silentio sepulta est; quamvis, intereâ loci, regimen frigidum in exanthematis quotidie magis usitatum fiebat.—Variolæ enim inserendæ artificium eodem penè tempore introductum, leniorem morbum inducendo, medicos cum eo felicius contendere docuerat et usum regiminis frigidi ostenderat. Celebris admodùm medicus, Robertus Jackson, primus inter nostrates ad febrium curationem per aquam affusam, A. D. 1777 (inter navigandum) adhibuit. Post eum Dr G. Wright, haud indoctus medicus Edinensis, rem fusè in tractatu proprio, A.D. 1786, tradidit; atque mense Decembri ejusdem anni, Dr J. Currie Liverpolensis experimento subjecit in nosocomio ejus oppidi; annoque 1797, multorum experimentorum eventus juris publici fecit in libello de aquæ in febribus usu, quem deinde in duo volumina "Reports" Anglicè dicta, haud sine medicorum laude meritissimâ, expandit. Nos igitur haudquaqam rem novam aggredimur, sed medicorum consensu nuper et olim sancitam. Neque ut dixi, multum novi adjicere potero: sed cum ex legibus hujus almæ academiæ aliquid necessariò sit scribendum, eam materiam, cujus potestatis sæpenumerò testis fui, seligere decrevi. Aquæ enim frigidæ af-

fusione trecentis pluribusque exemplis usus sum; sæpe feliciter; et testimonium saltem nostrum veritati addere juvat.

DE FEBRIS HIBERNICÆ NATURA.

INTER eam febrem epidemicam quæ nuper per Hiberniam nostram grassata, tam diras edidit ubique strages, ferè ab anno 1815 ad 1819 sine intermissione: in valetudinario comitatûs "Meath" apud Navan, egomet commoratus sum. Ibi quidem loci egenorum labore quotidiano vitam tolerantium multitudo immensa est: egestas summa, quæ, cum contractis, impuris habitaculis, ad febrem omnimodis propagandam conferebat. Infando illo tempore nullum, uti nunc est, apud Navan Receptaculum febrientium fuit: quo factum est, ut mihi horas vacivas miseris febrientibus in casulis suis gratuitò invisendis elocare contigerit. Hæc igitur febris erat, de qua specialiter tractare animus est. Hæc verò tam diligenter a doctissimis viris Barker et Cheyne descripta fuit, ut mihi non opus erit nisi prima ejus lineamenta tradere. Febris plerumque eam induit formam *continuam*, quam Cullenus *Synochum* nominavit. Signa enim apud initium morbi

excitationem cordis ac arteriarum haud mediocrem monstrabant; impetu, in plerisque exemplis, sanguinis caput versus haud mediocri comitante. Talibus quidem cutis calor præter naturam auctus erat, ipsa cutis arida, quasi exusta, manui pertractanti ingrata.

Talis erat febris nostra atque naturæ admodum contagiosæ, utpote cujus aggressum ipse nequaquam evaserim. Cl. Doctor Armstrong nuper sub nomine Typho eam tres in species quasi divisit; ut faciat Typhum simplicem, typhum inflammatorium, typhum congestivum; ad secundum harum specierum febris Hibernica quam ipse curavi, ni fallor, pertinebat. Idem auctor tria naturalia febris communis continuæ stadia novis quodammodò nominibus insignivit; stadium *oppressionis*, stadium *excitationis*, stadium *collapsus* vocans, quæ olim *Horroris*, *Renixus*, *Putredinis* à Culleno appellata sunt. Et omnia hæc stadia in epidemia Hibernica visa sunt; quamvis fatendum est, me sæpius secundum inter stadium ægros invisisse. Pauperum enim mos est prima naturæ laborantis monita, nempe *horrores*, negligere.

DE METHODO AQUAM FRIGIDAM ADHIBENDI.

Tres aquæ frigidæ extrinsecùs exhibendæ rationes medici usurpant. Possunt enim ægrum in Balneum frigidum, quod solium vocant, leniter demergere: possunt ex spongia vel panniculo (qui mos fuit Hippocrati,) corpus febrientis frigidâ conspergere; possunt demum aquam ex amphora, more quoque Hippocratico, ægro decumbenti vel etiam sedenti adfundere uno rivo, et impetu plùs minus vehementi, prout opus videatur.

Quarta quoque methodus in tetano et subluxationibus increbruit, aquam ex antlia vel editiore quodam loco, leni rivo in ægrum defundere; quinetiam pluviale factum est balneum, quo aqua, prius in plurimas guttulas sparsa, super hominem in imbre densissimo depluit. Illud quidem morbis spasmodicis et nervosis quam febribus accommodatius est; vehemens enim, nec semper periculo vacuum remedium.

Ex omnibus istis modis affusione præcipuè usus sum, utpote commodissimo simulque efficacissimo. Minimè nego, conspersionem cutis ex spongia, vel submersionem in solio,

bona esse remedia si ritè adhibita sint; quamquam ipse minus expertus sum.—Attamen in frigida febricitantibus adhibenda, præcepta Galeni atque clarissimi Jacobi Currie, ob oculos constanter versata sunt; scilicet *tum aquam recte et utiliter febrientibus affundi, cum nullus algoris sensus subesset; cum summa cutis constanter prœterque naturam caleret, cumque nulla generalis perspiratio adesset.* Hæc ferè præcepta sunt, quæ doctissimus Professor Alison, in lectionibus suis luculenter tradit, quibusque, multo cum fructu, me interfuisse gaudeo. Medico hoc clarissimo remedio utenti, duo consilia animo obversantur;—aut febrem medio quasi cursu intercipere, aut, cum id minus licet, compescere, atque lenire. Nescio tamen an multùm valeat talis consilii *curativi* subdivisio; quicquid enim febrem circumcidit, necessario mitigat symptomata, et quod lenit symptomata, febrem necessariò decurtabit. Quum igitur Natura auxilia sua miscet, nos quoque consilia miscere oportet. Sed tempus monet, ut ipsam rei administrationem, qua usus fui, prodam.

Si signa cum præceptis doctoris Currie supra traditis bene convenirent, ideoque, frigidæ affusionem postulare viderentur, nec ulla inflammationis, vel vitii interni nota deterreret; eâ

uti paravi. Sed in iis exemplis quibus caput vehementer implicitum fuit, priùs sanguinem, prout opus erat, detraxi; modo ex temporibus ægri per hirudines, modo ipsis temporum arteriis sectis. Summoperè quidem hoc ultimo remedio ægros sublevatos vidi in nosocomio febrientium Eblanæ, Whitworth dicto, præcipientibus doctissimis medicis Stack et Morgan. Quinetiam cum propriâ persona eadem febre laborarem, ipse arteriotomiam a doctore Browne valetudinarii Navanæ chirurgo celebratam, summo cum levamine expertus sum, nec momentanei illius solaminis eam subsequentis, facilè obliviscar. Hominem igitur ad rem paratum in scamnum vel sellam collocari jubeo. Tum aquæ amphoras aliquot per corpus affatim defundi; tum corpus benè desiccari linteis: potum ex aqua hordeacea vel avenacea calefactum simul propinari. Aegrum denique in lecto reponi. Hâc formulâ nihil simplicius esse potest, sed miris, nec speratis beneficiis sæpe originem præstat. Calor cutis ille, ante ardens, ingratus, quasi contrectantis digitum urens, statim sedatur; cute ipsa, laxa, molli, pene naturali relicta; sitis restinguitur, anxietas febrilis e præcordiis fugit, sudor corpus perfundit, æger in gratum somnum dilabitur, et pulsuum numerus paulatim minuitur. Exper-

gefactus æger sæpe bene se habere dicit, nec paucis exemplis febris protinùs extincta visa est. Sæpius tamen ut repetatur affusio opus est. Repetitio quidem, præceptis suprà traditis ritè perspectis, nihil nocitura est. Annis 1816, 1817 in plusquam 300 exemplis egomet affusione usus sum; nec unquam in tanta multitudine quidquam aut mali aut incommodi suboriri vidi. Alii quoque medici idem testantur.

In hac regione, ubi aqua per se satis semper friget, non opus erat ut salibus tabefactis vel aceto adjecto, uti calidis locis fieri solet, eam amplius refrigerarem. Neque verò unquam opus erit ei calorem addere. Nunquam enim illud necessarium vidi; et clarissimus Currie usus erat aqua 40° Fahrenheitii frigente, felicissimo cum eventu. Aquam vero hac frigidiorem nusquam obtinere possumus, talis est circulationis hujus laticis natura. Media enim annua temperies Hiberniæ 40 2° F æquat, ideoque fontium temperies tanta est. Porrò, cum aqua frigefacta ad 40°. F. gradum fuerit, summam sui densitatem attinet, et ex aquæ superficie per aquas infra sitas, calidiores, ideoque leviores, facilè descendit: nec ullo modo potest aqua frigidior hauriri, donec omnia *strata* ejus summo subjacentia similiter ad superficiem elevata aeris contactu refrixerint, et graviora facta

imum petiverint: Id quod in aquis vivis, vel etiam profundis stagnis nostræ regionis occurrit rarissimè.

QUA RATIONE FRIGIDA PROSIT AFFUSA.

De modo operandi, quem vocant, aquæ frigidæ in febribus affusæ, hactenùs silui. Evidens enim est, remedium valdè utile esse posse, nec tamen rationem ejus aliquem reddere posse. Quinetiam si morbi ipsius natura parùm cognita est, nec quomodo ægrum malè habeat, nos compertum habemus; absurdum esset nos audacter de modo, quo eum male habere cessaverit, scriptis disputare. Ita tamen res se habet; et alterâ parte Jacobum Currie, calorem extinguendo, altera parte Robertum Jackson, *seriem actionum naturalium* in ordinem redigendo, frigidam prodesse contendentes, videmus. Cum priore Hippocrates,* cum posteriore Galenus † stat; magni auctores, et plus de febre philosophati, quam literis tradidisse videntur. Neuter tamen, ut solet, adversariis persuadere potuit; quamvis ibi, ut aliàs, obscurior Theoria utpote latioris excusationis capax, plerisque potior videtur.

---

* De Affect. XI. † Method. Therap. 8.

Nihilominùs, aliqua ex hâc controversiâ haud injucunda elucescunt. Conflictantium enim corporum collisio lucem elicere consuevit. Quo modo vel ratione, aquæ frigidæ affusio sanum hominem afficit? Hæc quæstio, e quâ procul dubio cætera omnia pendent, nondum declarata est. Alii enim putant frigus purè sedare; alii stimulare; plerique verò, modicâ copiâ vel *dosi* stimulare, magnâ sedare. Doctissimus Stock, Bristoliensis multa experimenta instituit, quibus constat, frigus aut vix aut non omninò stimulare: et effectus ejus, quos passim videmus stimulationem referre, re verâ ad animum pertinere. Ægros, scilicet, sed maxime ægras, propter contactum singularem frigidæ et sensum ejus, vix forti utcunque animo tolerandum, invitâ quidem, sed non nisi consuetudine longâ superandâ consternatione percelli; quo animi motu, bene notum est, pulsus arteriarum nunquam non concitari videntur. Huic quidem opinioni ut subscribam vel eò cogor, quod in hâc nostrâ mutabilissima cœli plagâ, sæpenumerò aeris temperies multis gradibus deprimitur; atque eo tempore mortales aeri objecti, nec facultate semet exercendi, vel alio quovis modo contra frigus ingruens sese defendendi instructi, paulatim frigent, torpent, congelascunt, moriuntur; neque minima auctæ

actionis notula in talibus videri potest si mutatio aeris fuit lenta. Subita enim hujus vicissitudo consternationem, animique tumultum parit; sub quibus, nisi cordis actio accelerata esset, contra leges et constitutionem naturæ humanæ peccaretur. Infinita hujusmodi argumenta proferre possem: sed lectorem ad librum doctoris Stock referre malim. Satis constat igitur, præter caloris exhaustionem et sedans remedium esse frigus. Constat quoque *Roborans*, vel tonicum optimum esse. Has virtutes cum febrium phenomenis breviter comparemus. Febrit cui *calor* adest, *pulsus celer*, vires *oppressæ*. Si cum Culleno hæc signa tribuas debilitati a veneno admoto factæ, quæ spasmum vasculis cutaneis infert, ideoque sanguinem ad partes internas regerit, facile videbit aliquis ex supra dictis, quomodo frigida admota calorem tollat, pulsum deprimat, vires pro tempore restituat. *Calorem* enim proprio amovet frigore. Pulsum vi sedante deprimit, et deprimendo, ea maximè vascula quibus in summa cute affusa est, relaxat, ideoque aperit. Hinc sudori via patefacta; et cor arteriæque propter causas jam dictas irritata, magno molimine sanguinem suum ad superficiem corporis propellunt. Sed hic corporis renixus, uti diximus, id eximiè corroborare inventus est. Hoc modo aliquis rationem sibi

affusionis frigidæ veri haud absimilem confingere potest. Sed una re mirè claudicat—cui febris cursum sæpenumerò abrumpat, haudquaquam ostendit. Tollat enim *signa* morbi; *sed causam* signorum, id est, ipsius morbi, non sustulit; ideoque post renixum vasorum sedatum, omnia signa recrudescere debent. In iis casibus igitur, quos medio intercipit cursu, quibusque signa non redeunt, frigida aliquid fecit, quod nos adhuc explicare nequimus. Audiamus tamen scriptorum conjecturas. Hippocrates, et cum eo Currie multique ejus sequaces, frigidam præcipuè calorem detrahendo proficere autumant; hoc sublato, omnia alia irritamenta paulatim subsidere: et naturam, ad normam suam habitumque consuetum redire. Calor autem adeo non est febris origo, ut vix unquam in toto primo febris stadio se ostendat; Deinde frigida radicitus hunc, si causa esset, delere debet; id quod rarissimis exemplis fit.—Denique, talis opinio experientiæ repugnat. Sæpe enim frigida affusio profuit, etiamsi nullus caloris auctus febrientibus inesset. Afri Hispaniolam in nefandam servitudinem transvecti, statim ac febris eos occupat, frigida se proluunt; idque post memoriam hominum eos fecisse verisimile est, a testimonio D. Bourgeois et Bancroft.—Porro, solertissimus Robertus Jackson, utpote diversâ

theoriâ impulsus, affusione sæpissimè utitur cum corpus non calet. Præceptum quod primum Currie tradidit ita respicit, ut curet medicus cutem artificiose calere, priusquam aquam affundat. Sed hunc calorem stimulis et arte excitatum, nihil ad febris originem attinere, manifestum est. Restat ut ejusdem Roberti Jackson opiniones paucis expendamus. Cum Galeno cui nimis favet RHYTHMON aliquem in corpore esse fingit, cujus Rhythmi perturbatrix dirissima febris est. Putat igitur affusionem frigidam, impetu suo solo, vitæ functiones in ordinem redigere, utque recto properent tramite, efficere. Impulsum enim, sive impressionem voces, corpori impertiri, haud minus validum quam *ipse febris impetum* putat; qui hujus actione nova et vehemente, paulatim obscuratur, obsolescit, extinguitur. Qualiscunque enim corporis functionum error febrem fecerit; eum frigidam affusam corrigere in viamque reducere; atque *vi medicatrici naturæ,* qualiscunque ea sit, opportunitatem præbere imperium hominis resumendi; atque actiones vitæ salutares tutandi, ac levandi; uno verbo, febrem opprimendi. Caveat aliquis tamen ne hanc hypothesin cum *Galenica* confundat. Non pura Galenica est, sed similis hypothesis de elementorum *disproportione pravaque mistura* cum *excessu calo-*

ris accommodatio est ad placita hodiernorum medicorum: utcunque sit, nullo satis firmo fundamento nititur; neque minus, omnium hactenus redditarum rationum, veri simillima est, uti suprà diximus.

Postremò, memoria tenendum est, talibus nihilomius conjecturis artem medicam sæpe mire provectam esse, sive *solidæ* sive *inanes* tandem inventæ. Acuunt enim medicorum ingenia; animumque inclinant ad utramque controversiæ partem audiendam: qua re ad veritatis progressum, mentisque candorem excolendum nihil magis valet. Neque tamen ex memoria decidere debet illustrissimi Baconis consilium; "conjecturas inter *multa cognita*, plerumque felices fore; inter *ambigua* aut *falsa* cum veris *mixta*, sæpissime vanas: sed cum *omnia* aut *incognita* aut *falsa* sunt, tum conjecturas quasi semper spem falsuras."

FINIS.